

WATSON'IN İNSAN BAKIM KURAMI

Doç. Dr. İlkay BOZ

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

ilkayarслан@akdeniz.edu.tr

İNSAN BAKIM KURAMI

*Güzelliğimi sende gördüm...
Gözlerimi hasretine kapatamayacak bir ayna
oldum.
Yüzün nasıl da hiçlikten ortaya çıkan binlerce
dünyayı yansıtıyor...
Sonsuzluğun dışında yüzümü sana ve sonsuza
dönüyorum...
Mevlana C. RUMİ*

İNSAN BAKIM KURAMI

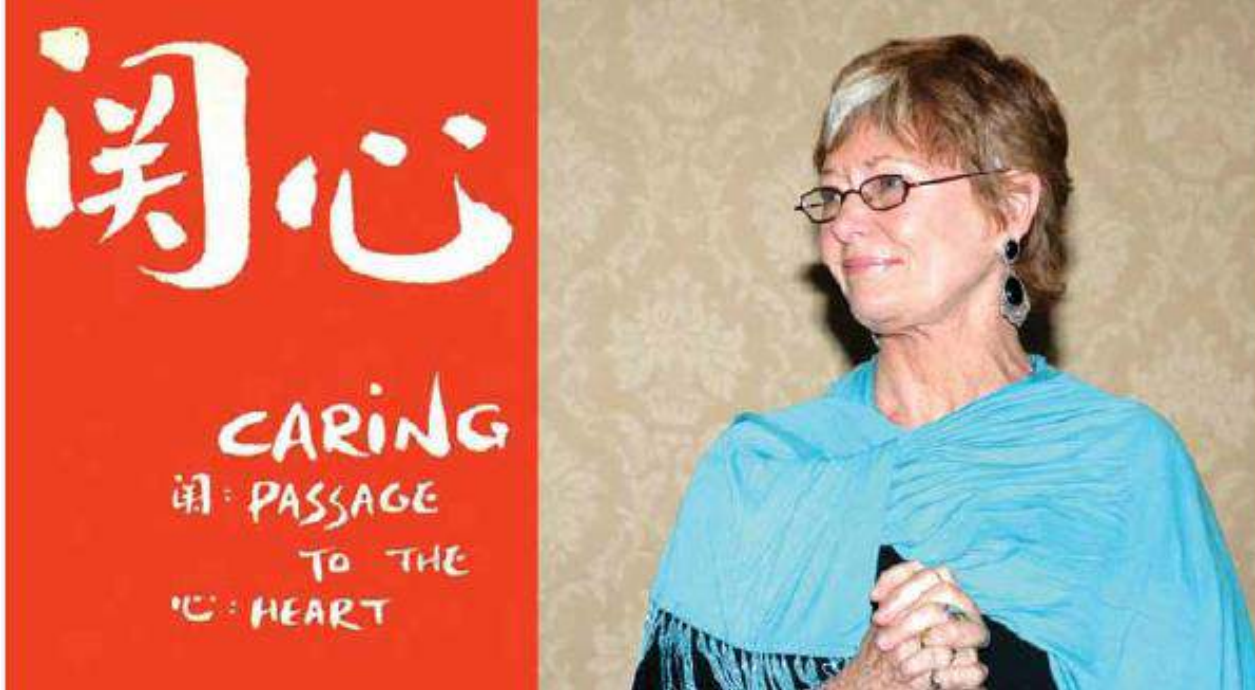
Güzelliğimi sende gördüm...

Gözlerimi hasretine kapatamayacak
bir ayna oldum.

Yüzün nasıl da hiçlikten ortaya çıkan
binlerce dünyayı yansıtıyor...

Sonsuzluğun dışında yüzümü sana ve
sonsuzla dönüyorum...

Mevlana C. RUMİ

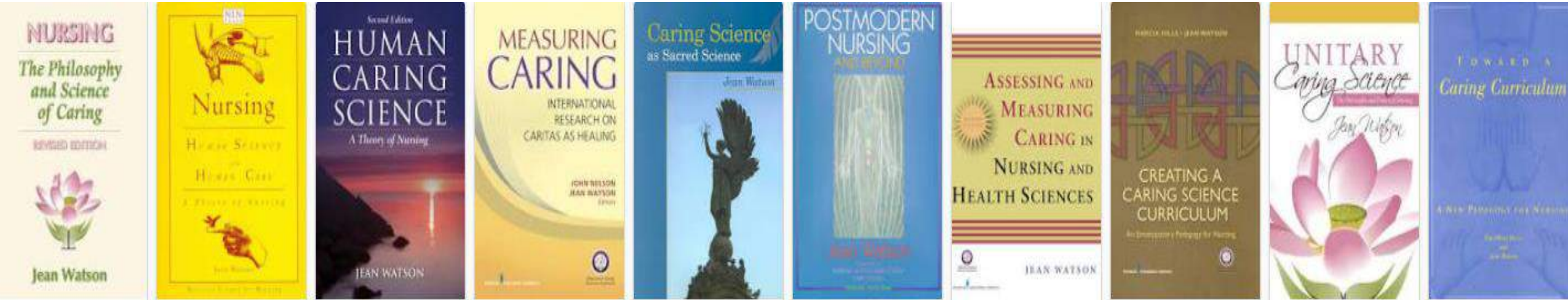
Jean Watson

- 1940, Batı Virginia'da doğdu.
- 1961, Hemşirelik Okulundan mezun oldu ve evlendi.
- 1966, Colorado Üniv. Psikiyatri Hemşireliği Yüksek Lisansı
- 1973, Colorado Üniv. Eğitim Psikolojisi ve Danışmanlık Doktora
- 1975-1979, İnsan Bakım Kuramı
- 1997, bir kaza geçirdi ve sol gözünü kaybetti. 1998, eşini kaybetti.
- 2008, Watson Bakım Bilimi Enstitüsü'nün kurucusu, 2020 yılına kadar yöneticisi

Kitapları

- 16 kitap, 88 bölüm yazarı

Kuramın İsimlendirmesi

Kişilerarası Bakım Kuramı (The Theory of Transpersonal Caring-Watson 1996)

Bakım Kuramı
(Caring Theory-Watson 2001)

Bakım Modeli
(Caring Model) (Watson 2001)

Kişilerarası Bakım Bilimi (Transpersonal Caring Science-Watson ve Smith 2002)

Bakım-İyileştirme Modeli
(Caring-Healing Model 2009)

İnsan Bakım Kuramı: *Kaynaklandığı Düşünce Sistemi*

Etkilendiği Kuramcılar

- **Nightingale** (çevre, gereksinim, bütüncüllük),
- **Henderson** (insan gereksinimleri),
- **Leininger** (transkültürel hemşirelik)
- **Peplau** (kişilerarası ilişkiler)
- **Carl Rogers** (ben kavramı-psikoterapi),
- **Selye** (stres ve adaptasyon sendromu),
- **Sartre** (varoluşçu hümanizm),
- **Yalom** (Varoluşçu psikoterapi)
- **Mumford** (insan merkezi yaklaşımı)
- **Lazarus** (bilişsel fenomenoloji)

İnsan Bakım Kuramı *Kaynaklandığı Düşünce Sistemi*

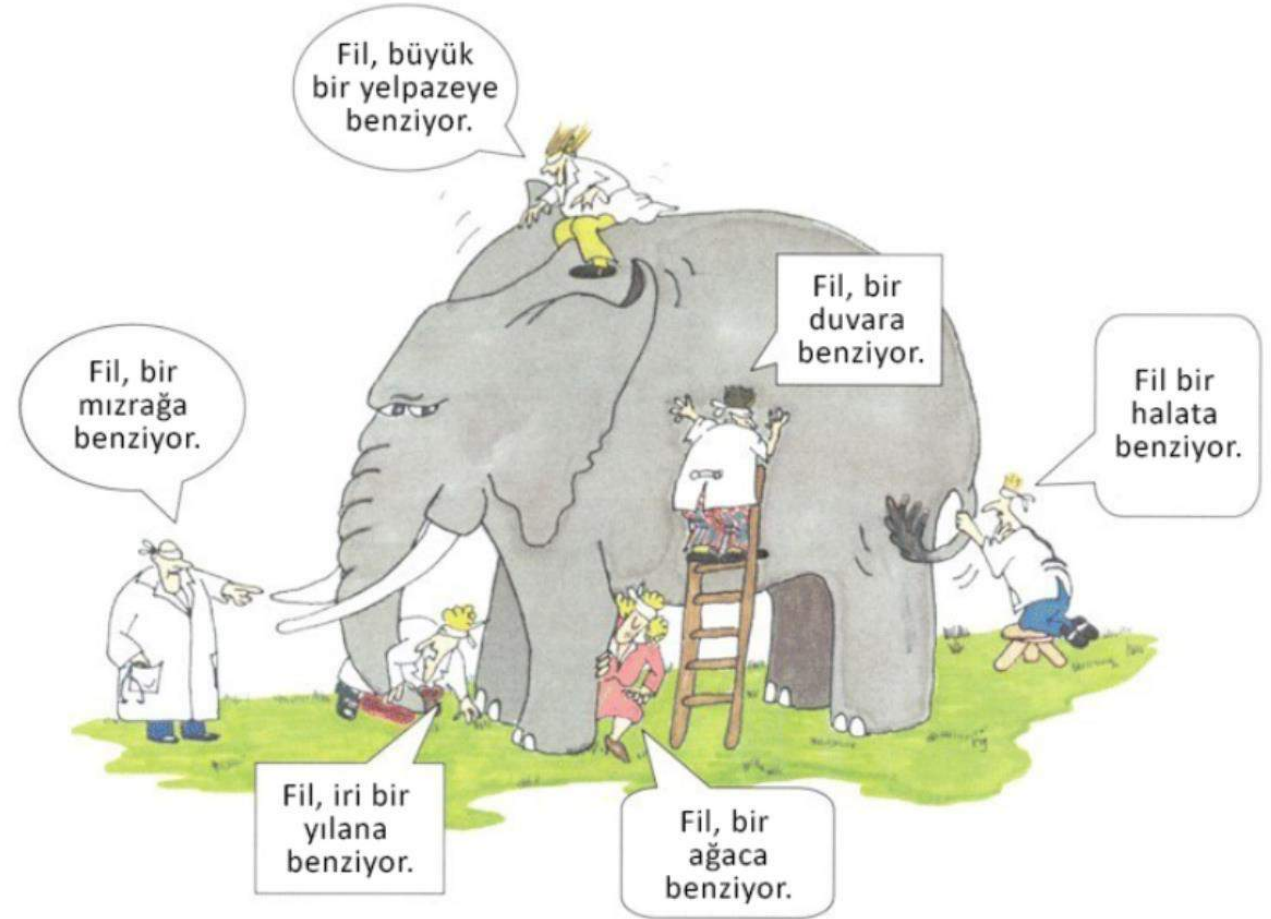
Bakım, sadece yumuşak ve sıcak bir duygu değildir; etik ve adil davranmak üzere ahlaki bir zorunluluktur - ahlaki bir pusuladır.

- **Bakım;**
 - Kişilerarası etkileşimdir.
 - Bilimsel, profesyonel, etik, estetik, yaratıcı ve kişiselleştirilmiş davranış ve tepkiler,
 - Duyarlılık, uyum, doğruluk, güvenilirlik, saygı, empati, içtenlik, samimiyet, yüksek ahlaki ve etik sorumluluk içerir.

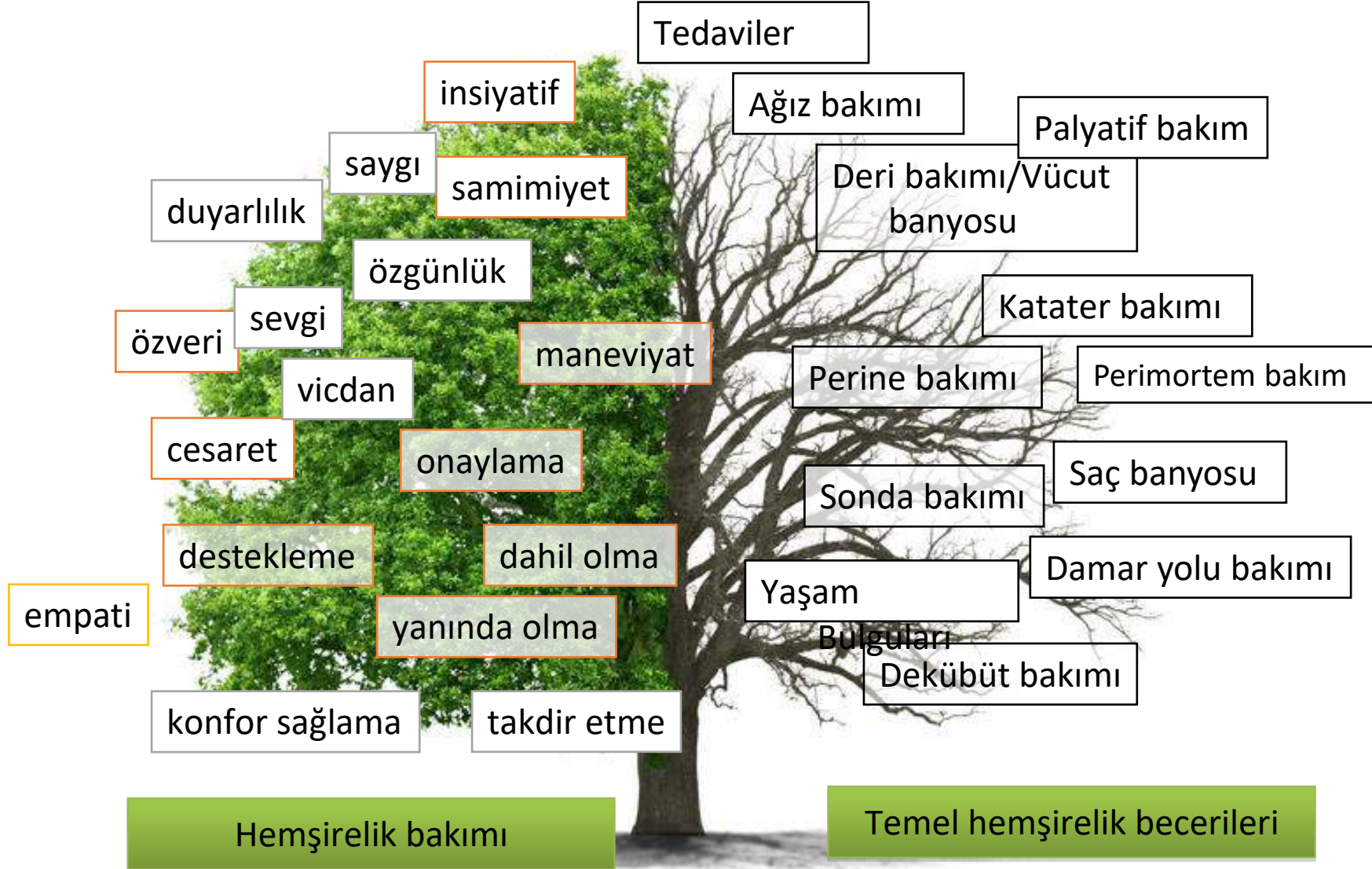
Kör Adamlar ve Fil

Altı tane kör adamı bir filin yanına getirirler. Her birisini filin farklı bir yerine götürürler ve onlardan, elleriyle fili tutmalarını isterler.

Sonra da, tuttıkları bu şeyin "neye benzediğini" tarif etmelerini söylerler.

Bakım Kavramına Genel Bakış

HEMŞİRELERİN UYGULAMA ALANI

- İnsanların sağlık ve iyileşme deneyimleriyle ilgilenmek
- Bakıma odaklanma

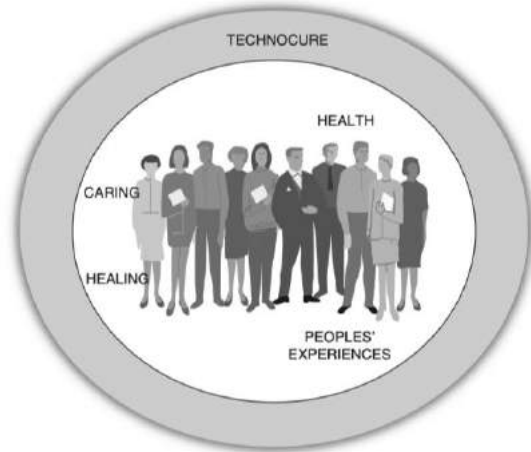

FIGURE 1.3 Nursing's domain of practice.

HEKİMLERİN UYGULAMA ALANI

- Hastalığın etiyojisi, patolojisi, teşhisi ve / veya tedavisi
- Tedaviye odaklanma

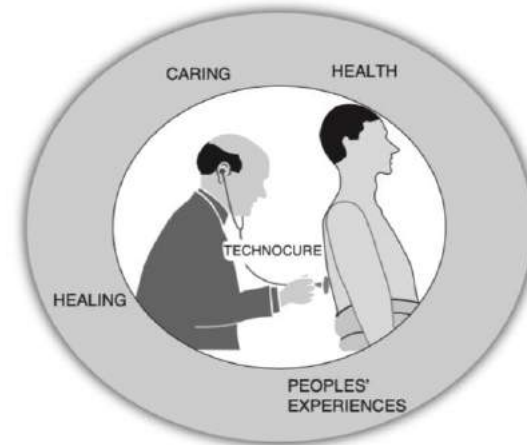

FIGURE 1.2 Medicine's domain of practice.

İBK'nın Genel Özellikleri

- Hemşire ve birey için yaşanan deneyimlerin önemli olduğunu, iki farklı birey olarak kişilerarası ilişki kurduklarını ve birbirlerinden öğrendiklerini belirtir.
- Hemşireliği teknoloji temelli sağlık bakım sistemlerinin (tıbbi modelin) ötesine taşıyarak bağımsız hemşirelik uygulamalarının önemini ve değerini vurgular.
- Hemşireleri görev odaklı yaklaşımdan uzaklaştırarak, “*Hemşirelik nedir?*” ve “*Hemşire ne yapar?*” soruları ile hemşireliğin anlaşılmasına rehberlik eder.
- Her gelişim düzeyindeki bireye uygulanabilir.
- Hemşirelerin tüm rollerine ve uzmanlıklarına uygundur.
- Kurumların işleyiş modellerine uyarlanabilir.

Kuramın Varsayımları

Kuramın Varsayımları

1. Bakım, sadece kişilerarası süreçlerde etkili bir şekilde gösterilebilir ve uygulanabilir.
2. Bakım, iyileştirici süreçlerden oluşmaktadır.
3. Etkili bir bakım, sağlığı, bireyi ve aileyi geliştirir.
4. Bakım bireyi sadece “o” olarak değil, bir varlık olarak kabul eder.
5. Bakım çevresi, bireyin şu anda ve durumda “ne olduğu değil”, aynı zamanda “ne olabileceğine” verdiği yanıttır.
6. Bakım, tedaviden daha fazla sağlık odaklıdır. Bakım bilimi, tedavi bilimlerinin bütünleyicisidir.
7. Bakım uygulamaları, hemşireliğin odağıdır.

İBK'nın Temel Kavramları

Kişilerarası Bakım İlişkisi

- Benlik
- Varoluşsal Alan
- Öznellerarası-iç subjektivite

İyileştirici Çevre

İyileştirici Süreçler

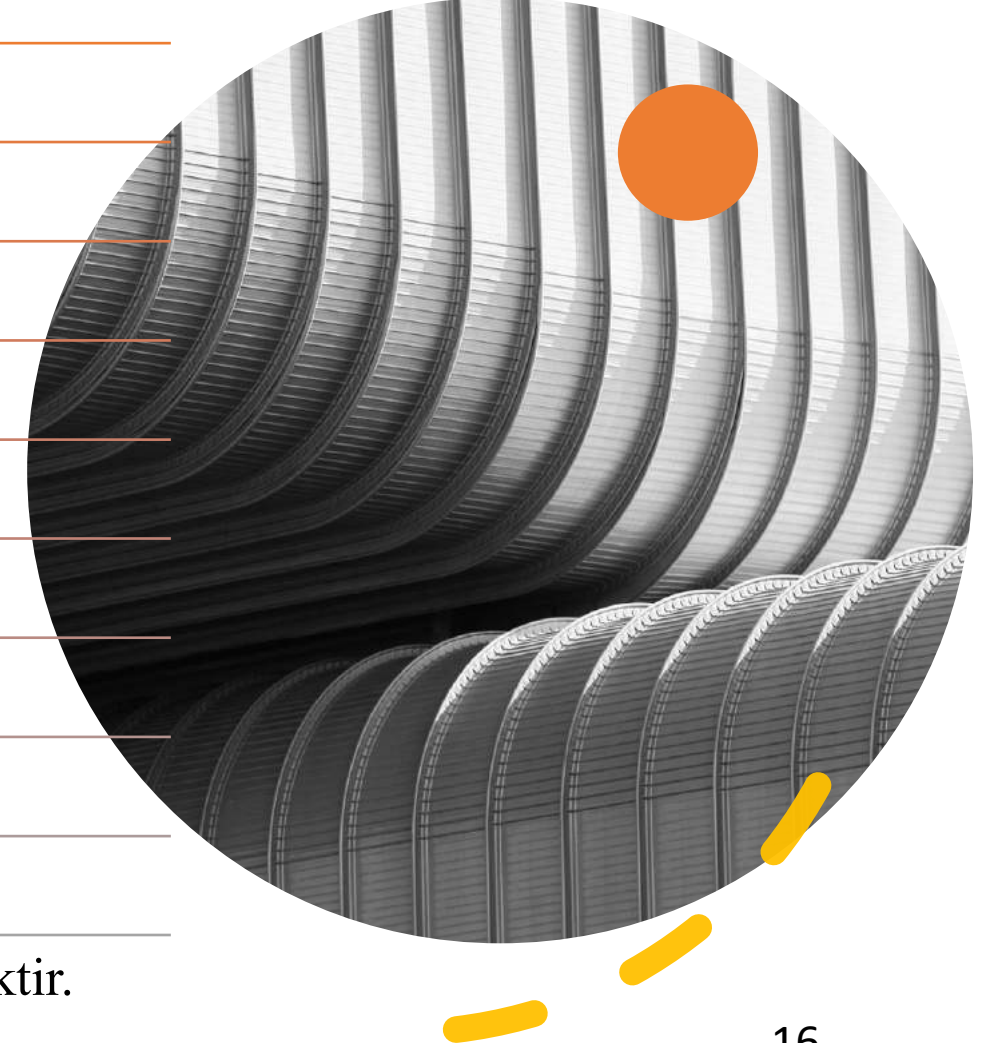
Bakım Anı/Bakım Durumu

Bakım Bilinci

Bakım İyileştirme
Yöntemleri

İyileştirici Süreçler

- (1) İyilikle ve sevgiyle davranmak,
- (2) İnanç ve umudu aşılama, diğerlerini onurlandırma
- (3) Kendine ve bireylere duyarlı olmak,
- (4) Yardım edici-güven verici bakım ilişkisi geliştirme,
- (5) Duygu ve hislerin ifadesi/kabul ve desteklenmesi,
- (6) Yaratıcı, bilimsel problem çözme yöntemlerini kullanma,
- (7) Öğretme-öğrenme,
- (8) İyileştirme çevresi oluşturma,
- (9) Temel fiziksel, duygusal ve ruhsal gereksinimlere yardım,
- (10) Gizemleri ortaya çıkarmak ve mucizelerin olmasına izin vermektir.

Hemşirelik Biliminde Bakımı Anlamak

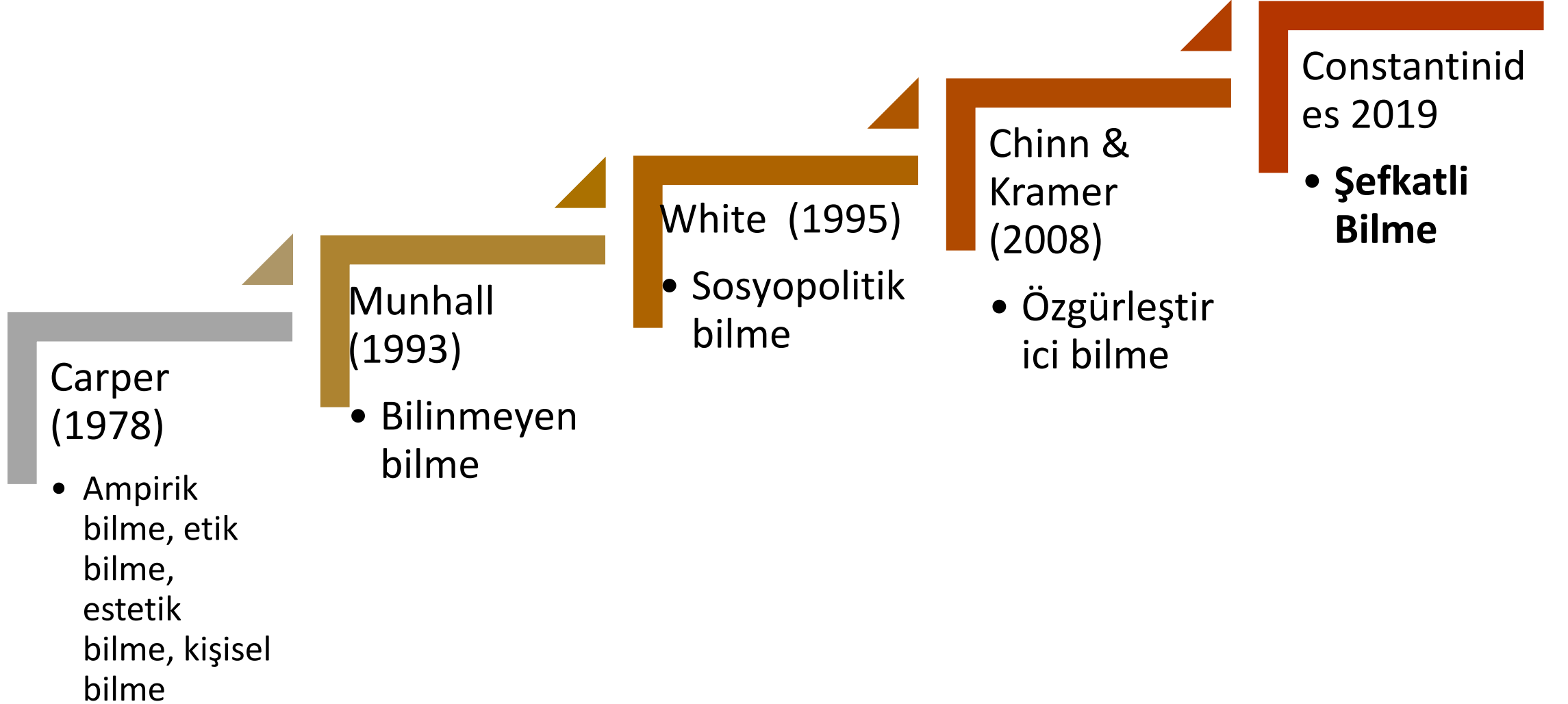
İyileştirici hemşire

“Sıradan hemşirelik ile İyileştirici Hemşirelik arasında fark vardır. Aradaki fark kalp merkezli bilincin evriminden kaynaklanmaktadır. İlk iyileştirici süreç olan sevgi-iyilik, İyileştirici Hemşirenin bu evrimine katkıda bulunur.”

Jean Watson

Hemşireliğin Bilme Yolları

İnsan Bakım Kuramı

“Umutsuzluk, kırılgnalık ve bilinmezlik dönemlerinde, yaşam ve ölüme yüklediğimiz anlamı yeniden gözden geçirmemiz ve tekrar tekrar öğrenmemiz gerekiyor.

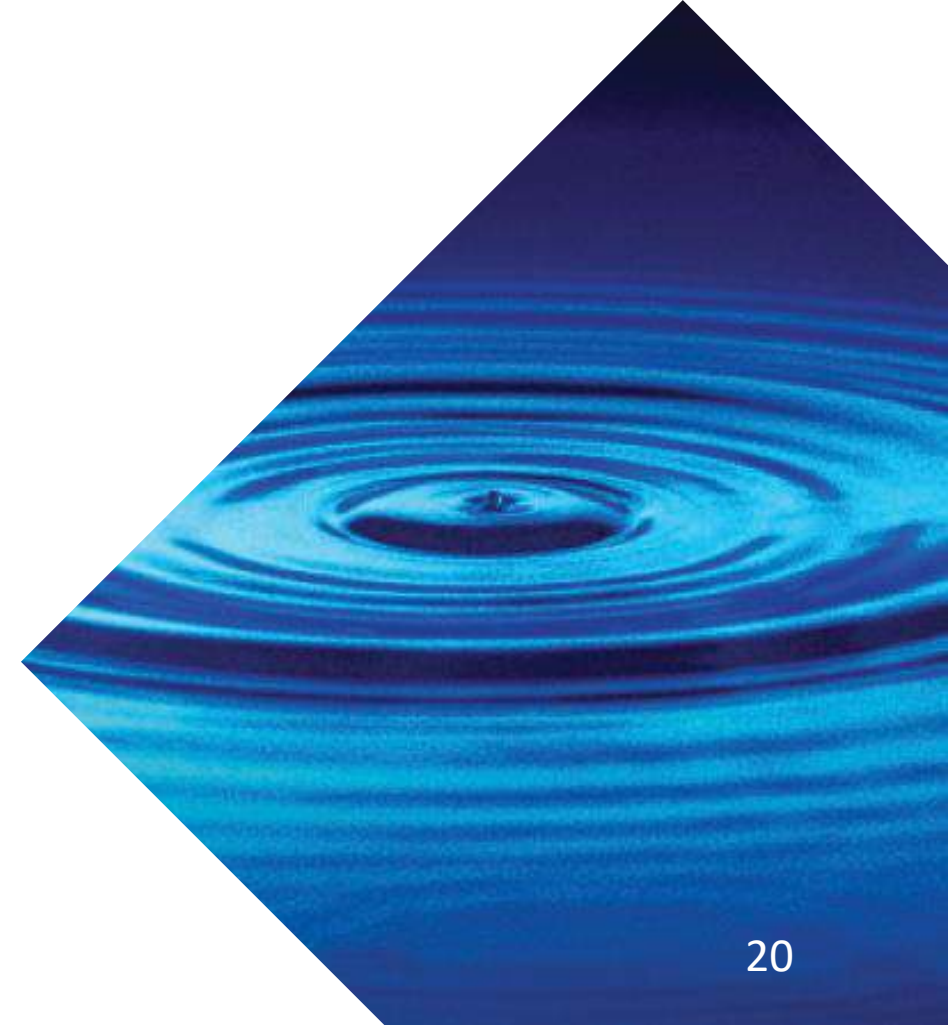
*Bunu yaparken, kendimiz ve başkaları için iyileştirici uygulamaları geliştirmek ve sürdürmek için **otantikleşiyoruz.***

Bu bilginin ötesinde, insanın kalbine ve ruhuna dokunan, iz bırakan, derin bir bilgelik ve anlayışı uyandırıyor.”

Watson-2013

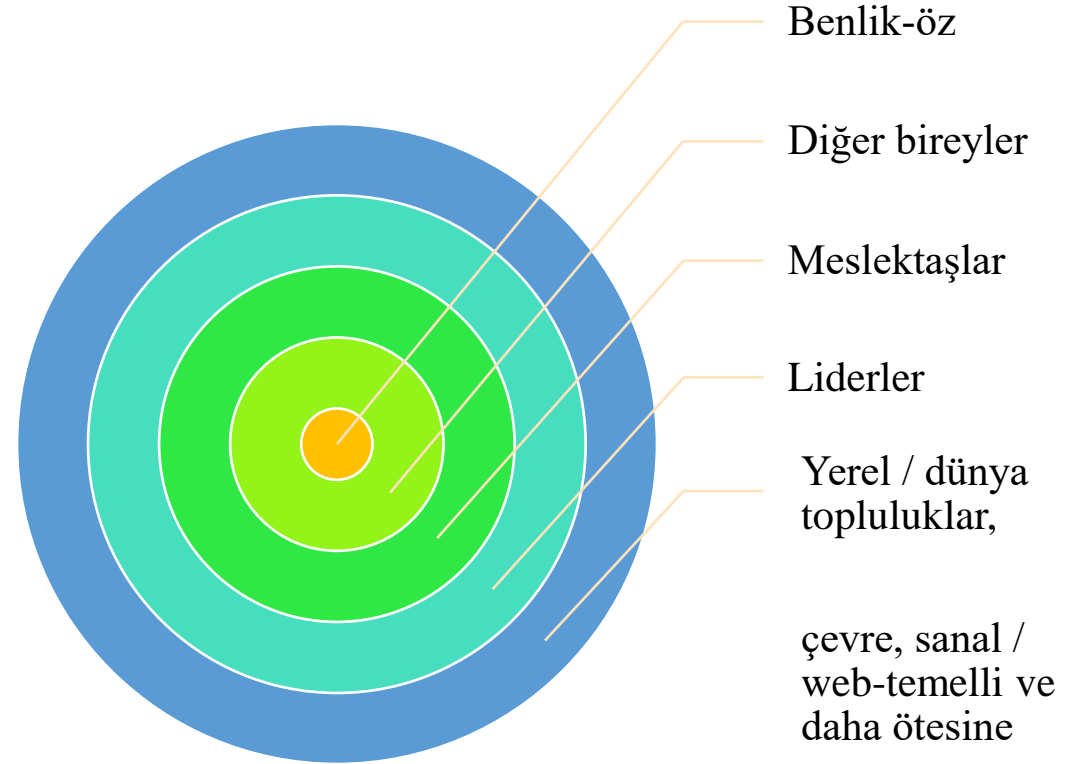
İnsan Bakım Kuramında Göle Düşen Çakıl Taşı Modeli

- Masmavi bir göl düşünün.
 - günlük yaşamın varoluş zemini
- Göle düşen bir çakıl taşı olarak, bakım verme amacı olan bir hemşire hayal edin.
- Çakıl taşının düşme etkisi, Watson'ın Bakım Biliniciyle merkezden dışarıya doğru holografik etki yapan dalga halkalarını oluşturur.

İnsan Bakım Kuramında Göle Düşen Çakıl Taşı Modeli

- Dalgalar genişler,
 - Kendime
 - Bakım verdiğim bireye, ailesine
 - Meslektaşlarıma
 - Diğer sağlık profesyonellerine
 - Kuruma
 - Liderler
 - Topluma
 - Tüm dünyaya (Sitzman & Watson, 2014).

İyileştirici Çevre

- Watson'a göre ampirik, **etik**, **estetik** ve kişisel bilme yollarıyla ancak iyileştirici çevreyi oluşturabiliriz.

“Hemşireliğin entelektüel ve spiritüel bileşenleri onun teknolojik-mekanik bileşenlerinden sonra gelirse, hemşireliğin sanat yönü korunamayacak, hemşirelik kurtarılamayacaktır”. Watson 2008

İyileştirici Çevre

Eski zamanlardan günümüze hemşirelik yatak yapma ve bu sözle ilişkili tüm olumlu ve olumsuz çağrışımlarla ilişkilendirilmiştir ... yatağa bakıp onu bir nesne olarak, yatak yapmayı da teknik bir prosedür olarak görebilir, genellikle bu iş bir yardımcıya yönlendirilir. Yatak yapmak herhangi bir hemşirelik sanatında ya da bakım davranışında bir metafor olarak görülmektedir. Bundan dolayı, "yatağı" bir araç olarak görüyorum. Bana göre "yatak ve tüm anlamları" mutlak evreni içermektedir ... Yatağı önemsiz olarak görmektense, yatağa bakıp kutsal bir alan görebilirsiniz Watson, 1999, s. 237-238.

İnsan Bakım Kuramı: Bakım Bilinci

*Kardeşim sen düşünceden
ibaretsin.*

Geriye kalan et ve kemiksin

*Gül düşünürsün, gülistan
olursun.*

*Diken düşünürsün dikenlik
olursun." (Mevlana)*

Watson'ın Bakım Kuramına Temellendirilmiş Hemşirelik Girişimlerinin İnfertil Kadınların, İnfertiliteden Etkilenme Durumlarına, Öz-yeterlik ve Uyum Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi

İLKAY ARSLAN ÖZKAN

2012

Danışman : Prof. Dr. Hülya OKUMUŞ

İkinci Danışman: Prof. Dr. Kadriye BULDUKOĞLU

Amaç

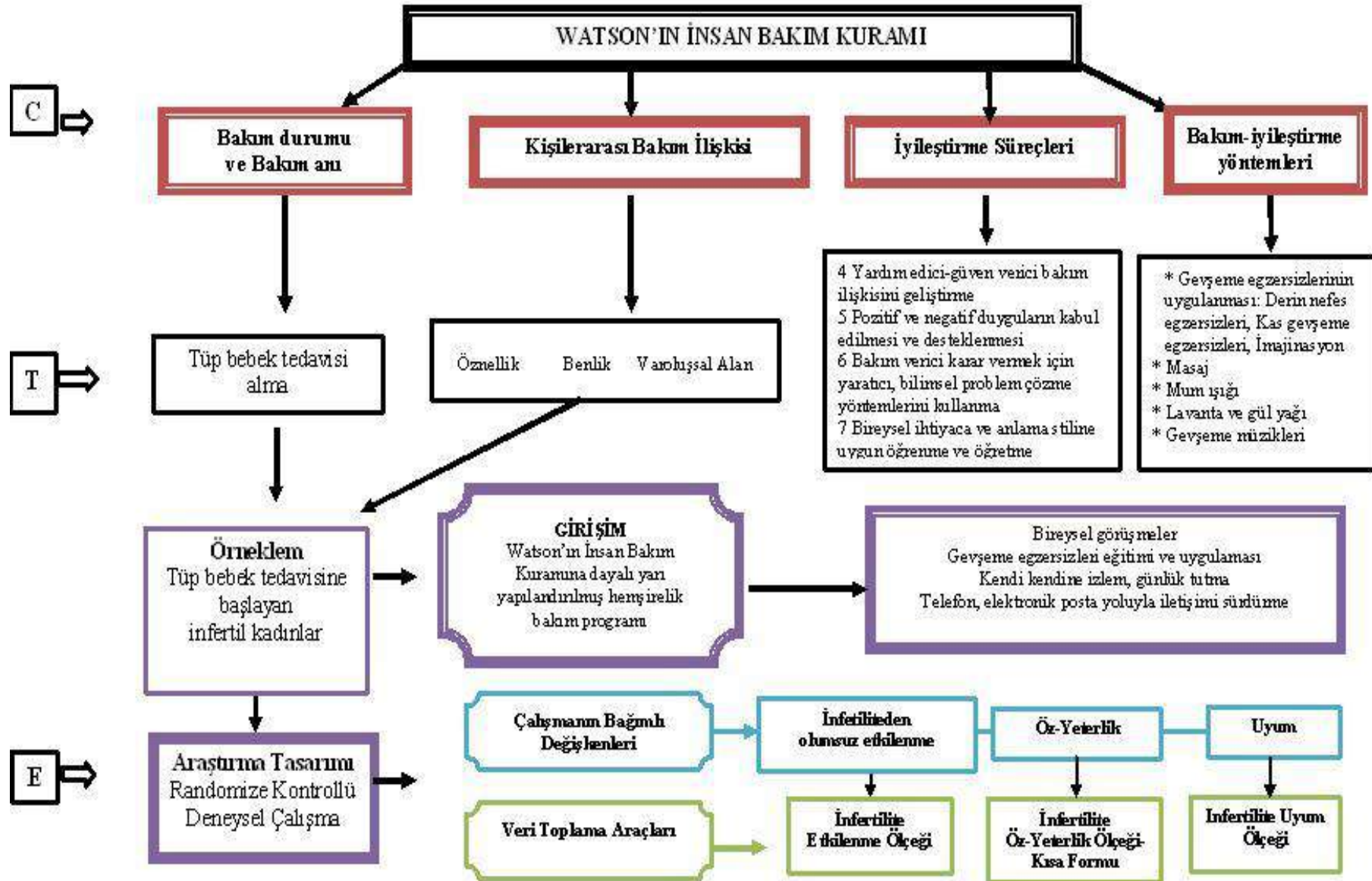
Watson'ın İnsan Bakım Kuramına
temellendirilmiş hemşirelik bakımının,
infertil kadınların

infertilite
etkilenme
durumlarına,

infertilite öz-
yeterlik
algılarına ve

infertilite uyum
düzeylelerine
etkisini
incelemektir.

Araştırmanın Kavramsal-Kuramsal-Deneysel Yapısı

Watson'ın İBK'na Dayalı Hemşirelik Bakım Modeli

HYO A235/6
19/06/2012 04:29 PM

Bakım Programı Yapılanma Süreci

İyileştirici Süreç 4 “Yardım edici-güven verici bakım ilişkisini geliştirme”

- İletişimi ve etkileşim başlatma

İyileştirici Süreç 5 “Diğerinin hikayesini gerçekten dinleyerek, olumlu ve olumsuz duyguların kabul edilmesi ve desteklenmesi”

- İnfertiliteden etkilenme, öz-yeterlik ve uyum düzeylerini ortaya koyma

İyileştirici Süreç 6 “Bakım verici karar vermek için yaratıcı, bilimsel problem çözme yöntemlerini kullanma”

- Etkilenme, öz-yeterlik ve uyum sorunlarına yönelik uygun çözümleri elde etme

İyileştirici Süreç 7 “Bireysel ihtiyaçlara ve anlama stiline uygun öğrenme ve öğretmeyi sağlama”

- Kadınların baş etmelerini güçlendirmek için gevşeme egzersizlerini öğretme ve uygulama

Watson'ın İBK'na Dayalı Hemşirelik Bakım Modelinin Hazırlanma Süreci

Bireysel Yarı Yapılandırılmış Görüşmeler

Nefes ve Gevşeme egzersizleri

İyileştirme kitapçığı, İyileştirici çevre
oluşturma

Masaj, Aromaterapi

Bilinçli Dokunma, Günlük tutma

Tele-bakım, kartvizit

Araştırmanın özgün yönü

- infertil kadınlara sunulan İBK temelli hemşirelik bakımının kanıt çalışmalarına destek sağlamasıdır.

Bu araştırma ile ilk defa İBK;

- infertil kadınların hemşirelik bakımında kullanılmıştır.
- bir RKÇ'nin temelinde kullanılmıştır.

Araştırmanın yaygın etkisi

- Watson'ın İBK'na temelli hemşirelik bakımının infertil kadınlarda uygulanabilir ve kolaylaştırıcı olduğu saptanmıştır.

Sonuçlar

Tezden Üretilen Yayınlar

A randomized controlled trial of the effects of nursing care based on Watson's Theory of Human Caring on distress, self-efficacy and adjustment in infertile women.

- Journal of Advanced Nursing, 2013

A case study based on Watson's Theory of Human Caring: being infertile women in Turkey.

- Nursing Science Quarterly, 2013

Bakım ve iyileşmenin kesiştiği bir model: Watson'ın İnsan Bakım Modeli.

- Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, 2012

Cultural validation of the turkish version of the infertility self-efficacy scale, short form (TISE-SF).

- Journal of Transcultural Nursing, 2014

Tez Dışı Yayınlar

A feasibility study of a psychoeducation intervention based on Human Caring Theory in nulliparous women with fear of childbirth

- Journal Of Psychosomatic Obstetrics And Gynecology 2020

Doğum Korkusu Yönetiminde İnsan Bakım Kuramı'na Temelli Psikoeğitim Programı ve Ön Uygulama Sonuçları,

- Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 2020

Kadın Ruh Sağlığında Hemşirelik Yaklaşımı: Watson'ın İnsan Bakım Kuramından İpuçları

- Türkiye Klinikleri J Psychiatr 2017

FLORENCE NIGHTINGALE

HEMŞİRE MEKTEPLERİ ve HASTAHANELERİ VAKFI

17.04.2015

Sayın İlkay Arslan ,

Florence Nightingale Hemşire Mektepleri ve Hastahaneleri Vakfı Hemşirelikte Araştırma Ödülü için başvuruda bulunduğunuz "A randomized controlled trial of the effects of nursing care based on Watson's Theory of Human Caring on distress, self-efficacy and adjustment in infertile women" başlıklı eserinizi Seçici Kurul Üyelerinin değerlendirmesi sonucu birincilik ödülü kazanmıştır.

Sizi ve çalışmada yer alan diğer yazarları kutlar, başarılarınızın devamını dileriz.

Prof. Dr. Özdem Ang

Hemşirelikte Araştırma Ödülü Seçici Kurul Başkanı ve Vakıf Yönetim Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Hülya OKUMUŞ

1970 İzmir Kız Lisesi, 1975 Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu mezunudur. 1985 yılında Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği alanında doktorasını tamamlamıştır. 1987-89 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde çeşitli hemşirelik okullarında gözlemci ve visiting Profesör olarak bulunmuştur. Daha sonra akademik yaşamını 1990-2020 yılları arasında Dokuz Eylül

Üniversitesi Hemşirelik Fakültesinde Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Başkanı ve öğretim üyesi olarak sürdürmüştür. 2020 Ocak ayında DEÜ Hemşirelik Fakültesinden emekli olmuştur. Hemşirelik Eğitimi Derneğinin (HEMED) iki dönem başkanlığını yürütmüştür. Halen HEMED yönetim kurulu ve Hemşirelik Eğitimi Akreditasyon Kurulu (HEAK) üyesi olarak hemşirelik eğitimi üzerine çalışmalarına devam etmektedir.

Doç. Dr. İlkay BOZ

2000 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'ndan mezun oldu. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalında 2005 yılında Yüksek Lisansını ve 2012 yılında Doktorasını tamamladı. 2005 yılından bu yana Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Doktora tezini Jean Watson'ın İnsan Bakım Kuramına temellendirerek

ülkemizde doktora düzeyinde bu kuramı kullanan ilk araştırmacı olmuştur. Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalında birçok bilimsel makale, kongre ve kurs düzenleme kurulu üyelikleri bulunmakla birlikte, 2008 yılından bu yana İnsan Bakım Kuramıyla ilgili ulusal ve uluslararası çalışmalarını sürdürmektedir. 2014 yılından bu yana İnsan Bakım Kuramına temelli lisans ve lisansüstü düzeylerde Bakım Davranışlarını Geliştirme dersleri yürütmektedir. Ayrıca 2017 yılından bu yana ülkemizin pek çok ilinde 20'nin üstünde, klinik ve akademik hemşirelere yönelik Bakım Liderliği ve Bakım Davranışlarını Geliştirme kurslarını vermiştir.

MERKEZ ANKARA NOBEL TIP KİTAPEVLERİ Adres: Sağlık 1 Sok. No: 170 Sıhhiye / ANKARA Tel: 0 312 434 10 87 - 0 312 434 05 17 Faks: 0 312 434 02 98 E-mail: info@ankaranobel.com	ŞUBE İSTANBUL NOBEL KİTAPEVİ Adres: Rasim Paşa Mah. Rıhtım Cad. Döşeme İşhanı No: 2818 Kadıköy / İSTANBUL Tel: 0 216 550 09 07 E-mail: info@ankaranobel.com
ŞUBE İZMİR NOBEL TIP KİTAPEVİ Adres: Kazım Dink Mah. 1861 Sok. No: 30 Bornova / İZMİR Tel: 0 232 343 10 90 - 0 232 343 69 20 Faks: 0 232 343 30 90 - E-mail: info@ankaranobel.com	ŞUBE KIRIC BAŞKENT TIP KİTAPEVİ Adres: Adnan Soygun Cad. Rauf Özoğlu İşhanı No: 411-2 Sıhhiye / ANKARA Tel: 0 312 432 05 18 E-mail: info@ankaranobel.com

Online Satış: www.ankaranobel.com

9 789257 146943

POSTMODERN HEMŞİRELİK İNSAN BAKIM KURAMI

EDİTÖRLER

PROF. DR. HÜLYA OKUMUŞ
DOÇ. DR. İLKAY BOZ

2020
COVID-19 PANDEMİ YILI

POSTMODERN HEMŞİRELİK İNSAN BAKIM KURAMI

Prof. Dr. Hülya Okumuş - Doç. Dr. İlkay Boz

2020
COVID-19 PANDEMİ YILI

CREATING A CARING SCIENCE CURRICULUM

A Relational Emancipatory Pedagogy for Nursing

Second Edition

Marcia Hills, PhD, RN, FAAN, FCAN
Jean Watson, PhD, RN, AHN-BC, FAAN, LL-AAN
Chantal Cara, PhD, RN, FAAN, FCAN

The hallmark text for nursing faculty seeking to promote the transformative teaching of Caring Science, *Creating a Caring Science Curriculum: A Relational Emancipatory Pedagogy for Nursing* reflects the paramount scholarship of Caring Science educators. This second edition intertwines visionary thinking with blueprints, exemplars, and dynamic direction for the application of fundamental principles. It goes beyond the conventional by offering a model that serves as an emancipatory, ethical-philosophical, educational, and pedagogical learning guide for both teachers and students.

Divided into five units, the text addresses the history of the caring curriculum revolution and its powerful presence within nursing. Unit I lays the foundation for a Caring Science curriculum. Unit II introduces intellectual and strategic blueprints for caring-based education, including action-oriented approaches for faculty-student relations, teaching/learning skills, pedagogical practices, critical-reflective-creative approaches to evolving human consciousness, and power relation dynamics. Unit III addresses curriculum structure and design, the evolution of a caring-based college of nursing, caring in advanced practice education, and the development of caring consciousness in nurse leaders. It also features real-world exemplars of Caring Science curricula. Unit IV includes an alternative approach to clinical and course-based evaluation, and the text concludes with an exploration of the future of the Caring Science curriculum as a way of emancipating the human spirit. Each chapter is structured to maximize engagement with reflective exercises and learning activities that encourage the integration of theory and practice into the learning process.

New to This Edition

- Updated chapters, case studies, and learning activities
- Six new chapters that provide guidance on how to create a Caring Science curriculum
- Exemplars from institutions that have developed Caring Science curricula

Key Features

- Provides a broad application of Caring Science for teachers, students, and nursing leaders
- Features case studies of teacher/student lived learning experiences within a caring-loving pedagogical environment
- Encourages the integration of theory and practice into the learning process with learning activities and reflective exercises
- Distills the expertise of world-renowned Caring Science scholars
- Purchase includes digital access for use on most mobile devices or computers

 SPRINGER PUBLISHING
11 W. 42nd Street
New York, NY 10036-8002
www.springerpub.com

ISBN 978-0-8261-3602-2

9 780826 136022

HILLS
WATSON
CARA

 SPRINGER PUBLISHING

MARCIA HILLS • JEAN WATSON • CHANTAL CARA

CREATING A CARING SCIENCE CURRICULUM

A Relational Emancipatory
Pedagogy for Nursing

Second Edition

Watson Caring
Science Institute

SPRINGER PUBLISHING
DIGITAL
ACCESS

See Code Inside

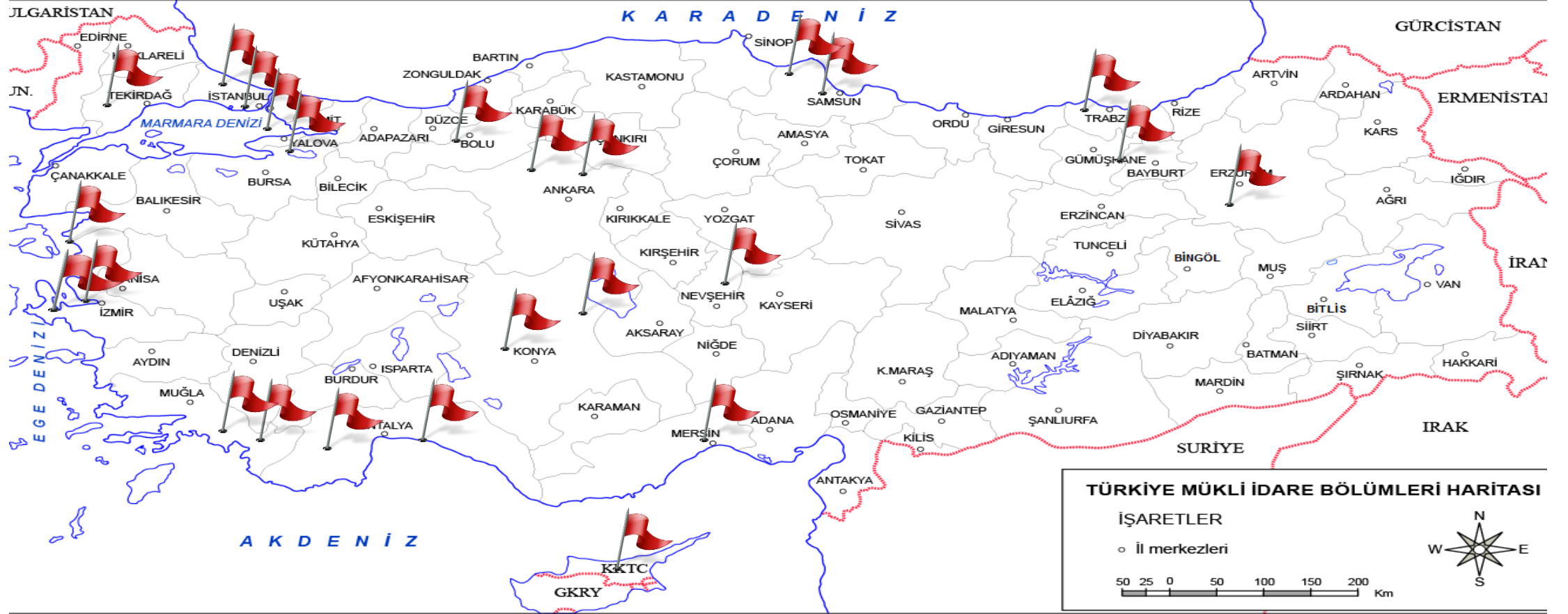
CREATING A CARING SCIENCE CURRICULUM

Bakım Davranışları Geliştirme Dersleri, Kursları

- Varlığını Sunmak
- Hazır Bulunmak
- Açık ve Ulaşılır Olmak
- Dokunmak
- Otantik Dinlemek
- Kabul Etmek
- Gülümsemek
- Göz Teması Kurmak
- Rahatlığı Sağlamak
- Tercih Ettiği İsimle Seslenmek

Bakım Davranışlarının Geliştirilmesi Kursu

Ülkemizde İnsan Bakım Kuramı'na Temelli Çalışmalar

İlk çalışma 2003 yılında Erci ve ark., tarafından yayınlandı.

İlk doktora tezi, DEÜ SBE Doğum- Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalında 2012 yılında tamamlanmıştır.

17 doktora tez çalışması, 14'i tamamlanmış ve 3'ü devam etmektedir.

- 5 Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği
- 5 İç Hastalıkları Hemşireliği
- 3 Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
- 2 Hemşirelikte Yönetim
- Çocuk Hastalıkları ve Halk Sağlığı Hemşireliği

4'ü tez dışı araştırma

- 2 Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği
- 2 Halk Sağlığı Hemşireliği

**Toplam
21 çalışma**

Tablo 6. İnsan Bakım Modeli'ne Göre Yaratıcı Drama İle Verilen Problem Çözme Ve Stresle Baş Etme Eğitiminin Tip 1 Diabetes Mellitus'lu Adölesanların Güçlendirilmesine Etkisi (Uslu 2016). Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Yazar Danışman Yıl	Amaç	Tasarım	Yöntem		Bulgular	Sonuç	
			Örneklem	Girişim			
Nevin USLU Danışman: Meral BAYAT 2016	İnsan Bakım Modeli'ne (İBM) göre yaratıcı drama ile verilen problem çözme ve stresle baş etme eğitiminin Tip 1 Diabetes Mellitus'lu adölesanların güçlendirilmesine etkisini belirlemek	Karma desen: RKÇ ve fenomenolojik araştırma	RKÇ: Girişim grubunda 16, kontrol grubunda 18 kişi olmak üzere toplam 34 T1DM'li adölesan Nitel aşama: 10 T1DM'li adölesan ile bireysel derinleşmesine görüşme	Girişim grubu: Haftada 2 oturum olmak üzere toplam 8 oturum İBM'ne temelli yaratıcı drama ile eğitim Kontrol grubu: Rutin bakım	Adölesan Tanıtım Formu, Algılanan Stres Ölçeği, Problem Çözme Envanteri, Beck Umutsuzluk Ölçeği, Fizyolojik Sonuçları Değerlendirme Formu	Yaratıcı drama (YD) oturumları sırasında adölesanların; hastalığın anlamı, hastalık özyönetimlerini etkileyen faktörler, stres nedenleri, stresle baş etmede kullandıkları yöntemler, problem yaşadıkları konular, problem çözmeyi kullanma konusundaki görüşleri ve kendilerinde değişim farkettileri konular belirlenmiştir.	YD ile eğitimin T1DM'li adölesanların algılanan stres, problem çözme, umutsuzluk düzeylerini etkilemediği, duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine, kendilerini iyi hissetmelerine ve rahatlamalarına yardımcı olduğu ve adölesanlarda bazı konularda farkındalık geliştirdiği saptanmıştır.

Tablo 8. Tip 2 Diyabetli Bireylerde İnsan Bakım Kuramına Dayalı Uygulamaların Uyku Kalitesi ve Kan Glukozu Düzeyine Etkisi (Talaz 2017). Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Yazar Danışman Yıl	Amaç	Tasarım	Yöntem		Verilerin Toplanması	Bulgular	Sonuç
			Örnek- lem	Girişim			
Deniz TALAZ Danışman: Özlem KÜÇÜKGÜÇLÜ İkinci Danışman: Sevgi KIZILCI 2017	Tip 2 diyabetli bireylerde uyku kalitesini arttırmaya yönelik uygulamalar yapılması ve bu uygulamaların uyku kalitesi ile glisemik kontrole etkisini incelemektir. Bu bağlamda, tip 2 diyabetli bireylere, Watson İnsan Bakım Kuramı'na dayalı hemşirelik uygulamalarının uyku kalitesi ve glisemik kontrole etkisini incelemektir.	Karma yöntem: Ön test-son test düzeninde, prospektif	Tip 2 Diyabeti olan 11 kişi	İyileştirme süreçleri dikkate alınarak en az üç oturumda ve 45-90 dakikalık görüşmeler	Kişisel Bilgi Formu, Pittsburg Uyku Kalitesi Ölçeği, HbA1c izlem formu Nitel Görüşme Formu	Araştırmada katılımcıların oturum öncesi ve sonrasında, toplam uyku kalite puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark saptanmıştır (p<0.05) ve uyku kalitelerinde artış görülmüştür. Ayrıca oturum öncesi ve sonrasında A1c düzeyi değerlerinde düşme olduğu belirlenmiştir. Nitel değerlendirme sonucunda, "iyilik hali, affetme, uyku kalitesinde iyileşme ve tedaviye uyum" olmak üzere dört ana tema saptanmıştır	İnsan bakım kuramı çerçevesinde yapılandırılmış hemşirelik uygulamalarının, diyabetli bireylerde uyku kalitesini artırma ve glisemik kontrolü sağlamada etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 11. Tip1 Diyabet Hastası Olan Adölesanlara Web Tabanlı Watson İnsan Bakım Kuramına Göre Verilen Eğitimin HbA1c, Yaşam Kalitesi ve Depresyon Düzeylerine Etkisi (İçel 2018). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Yazar Danışman Yıl	Yöntem						
	Amaç	Tasarım	Örnek- lem	Girişim	Verilerin Top- lanması	Bulgular	Sonuç ve Öneriler
Sema İÇEL Danışman: Birgül ÖZ- KAN 2018	Web tabanlı Watson İn- san Bakım Kuramı kullanıla- rak verilen diyabet eği- timinin Tip 1 diyabetli adölesanla- rın HbA1c, depresyon düzeyleri ve yaşam kalitelerine olan etkisini belirlemek.	Nicel araştır- ma: Ön test – son test kontrol gruplu deneysel deseni Nitel araştır- ma: Feno- monolojik yöntem	15 deney ve 15 kontrol olmak üzere 30 tip 1 diya- betli adöle- san	Girişim ve kontrol gruplarında yer alan adölesanlar poliklinikte T1 DM için uygulanan tıbbi ve hemşirelik giri- şimlerinde hiçbir fark olmaksızın rutin izlenmelerine devam etmişlerdir. Girişim grubuna: Watson'ın İnsan Bakım Kuramına temellendirilmiş web tabanlı sistem üzerinden eğitim ve destek programları Kontrol grubu: Poliklinikte Tip 1 DM için uygulanan rutin tıbbi ve hemşi- relik girişimleri	Diyabetli Bireyleri Tanı- lama Formu, Çocuklar İçin Depresyon Öl- çeği, Diyabetik Çocuklarda Yaşam Kalitesi Ölçeği, DIS- CERN Web Si- tesi Değerlen- dirme Ölçeği kullanılmış ve Tip 1 Diyabetli Adölesan Eği- tim Rehberi, Watson İBK süreçleri dik- kate alınarak Web Sayfası hazırlanmıştır.	Deney grubu adölesanlarda eğitim öncesinde ve sonra- sında depresyon düzeyinde anlamli düşme (p=0.000), yaşam kalitesinde anlam- lı yükselme (p=0.000) ve HbA1c düzeylerinde ise olumlu yönde anlamli değişiklik (p=0.003) olduğu görülmüştür. Deney grubu adölesanların hazırlanan web sayfasını genel olarak yararlı, etkin ve güvenilir bulduğu tespit edilmiştir. Görüşme- ler süresinde ilk oturum ile son oturum arasında geçen zaman zarfında deney grubu adölesanların diyabetin fizyo- lojik (HbA1c) ve psikososyal (özellikle depresyon ve yaşam kalitesi) etkilerinin neler olduğu ve bu etkiler ile baş etme becerilerini geliştirdik- leri gözlemlenmiştir.	Web tabanlı Watson İnsan Bakım Kura- mına göre hazırlanan diyabet eğitiminin adölesanların dep- resyon düzeylerini düşürücü, yaşam kalitelerini arttırıcı, HbA1c düzeylerini ve diyabet yönetimlerini olumlu yönde etkile- diği kanıtlanmıştır. Eğitimin geliştirilerek yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Diyabetik Ayak Enfeksiyonu Olan Bireylerde Watson'un İnsan Bakım Modelinin Uygulanması: Olgu Sunumu

Hemş. Sevim BOZKUŞ¹, Prof. Dr. Nermin OLGUN²

¹Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi, İSTANBUL

²Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, GAZİANTEP

Olgu Sunumu

Özet

Diyabet, kandaki glukoz düzeyinin dengesini sağlayan insülin hormonunun pankreas bezinden eksikliği ya da yeterince salgılanmamasıyla ortaya çıkan kronik bir hastalıktır. Diyabetinin makrovasküler komplikasyonlarından olan nöropati ve diyabette sıklıkla görülen periferik arter hastalığı sonucunda ve enfeksiyon bulgularının katılmasıyla diyabetik ayak gelişir. Diyabetin major komplikasyonlarından olan diyabetik ayak, ayak ve bacak amputasyonlarının en önemli nedenidir. Diyabetik ayak hastanede kalış süresini uzatması, maliyeti, morbidite ve morlatiteyi artırması nedeniyle önemli sağlık sorunudur. Jean Watson'un insan bakım modeli deneysel, estetik, etik ve kişisel bilme yollarını kabul ederek, kişisel özgünlüğü, deneyimlerinin önemi üzerinde durmaktadır.

Makalede insan bakım modelini diyabetik ayak tanısı alan olgunun tedavi ve bakım incelenmiştir.

TEŐEKKÜR EDERİM..